

IVAR IKS

Styremøte

05.10.2018

Møteinnkalling
for
Styret IVAR IKS

Møtedato: 05.10.2018
Møtested: Mariero
Møtetid: 08:00 - 12:00

Forfall meldes snarest på telefon **51 90 85 00** eller epost til ivar@ivar.no
Varamedlemmer får denne innkalling til orientering. De vil få direkte melding dersom de skal møte.

Saksliste

Saksnummer	Tittel
2018/23	Godkjenning av innkalling og saksliste
2018/24	Godkjenning av protokoll
2018/25	Byttebu - driftsmodell
2018/26	Orienteringssaker
2018/26.1	Rentestrategi
2018/26.2	Ny vannkilde
2018/27	Eventuelt

Med hilsen

Kjell Øyvind Pedersen

Jostein Karlsen

Saksframlegg

Godkjenning av innkalling og saksliste

Saksbehandler: Jostein Karlsen
Arkivsak nr: 18/560

Utvalg	Tidspunkt	Saksnummer
Styret IVAR IKS	05.10.2018 08:00	2018/23

Saksutredning:

Forslag til vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes.

Med hilsen

Kjell Øyvind Pedersen

Jostein Karlsen

Saksframlegg

Godkjenning av protokoll

Saksbehandler: Jostein Karlsen
Arkivsak nr: 18/560

Utvalg	Tidspunkt	Saksnummer
Styret IVAR IKS	05.10.2018 08:00	2018/24

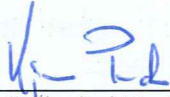
Vedlegg:

Protokoll - Styret IVAR IKS - 06.09.2018

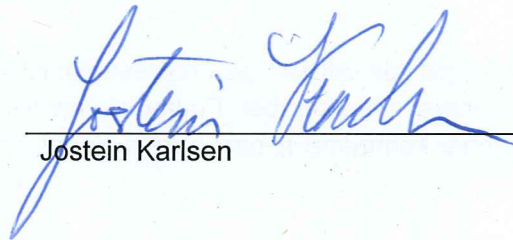
Saksutredning:**Forslag til vedtak:**

Protokoll godkjennes.

Med hilsen

Kjell Øyvind Pedersen

Jostein Karlsen

Møteprotokoll for Styret IVAR IKS

Møtedato: 06.09.2018 - 06.09.2018
Møtested: Grødaland
Møtetid: 13:00 - 15:00

Til stede:	Medlemmer: Eline Nilsen Furre, Leif Arne Moi Nilsen, Merethe Elin Kvia, Sissel Knutsen Hegdal, Stanley Wirak, Ståle Ingvartsen, Tom Henning Slethei Varamedlemmer:
Forfall:	Odd J. Forsell
Administrasjonen:	Jostein Karlsen, Kjell Øyvind Pedersen

Etter lengre tids sykdom gikk representantskapets leder Odd Jo Forsell bort 28. august. Han ble begravet 4. september. Forsell ble minnet og hans arbeid for IVAR ble verdsatt. Stavanger kommune vil nominere ny leder for representantskapet.

Godkjenning av innkalling og saksliste

Sak
2018/18

Vedtak: Innkalling og saksliste godkjennes.

Godkjenning av protokoll

Sak
2018/19

Leif Arne Moi Nilsen etterlyste oppfølging av sak 2018/11 Eventuelt angående ny vaktordning for byttebua på Forus. Nilsen var kritisk til at det saken ikke ble framlagt i dagens møte.

Kjell Øyvind Pedersen orienterte om at det arbeides med saken, og at administrasjonen ønsker å komme med ny sak når det forelegger et godt utarbeidet forslag til løsning. Ny sak legges fram i neste styremøte.

Vedtak: Protokoll godkjennes.

Ny hovedvannledning vest - økt budsjett 2018

Sak
2018/20

Sak 2018.21.1 Orientering om arbeidet med ny hovedvannledning vest ble behandlet i forkant av sak 2018/20.

Vedtak: Budsjett for 2018 økes fra 15 mill kr til 23,3 mill kr.

Orienteringssaker

Sak
2018/21

Orientering om arbeidet med ny hovedvannledning vest.

Sak
2018/21.1

Prosjektleder Jonn Egil Berget orienterte.

Estimerte kostnader per i dag er på kr 1,2 mrd. Med 20 % margin er anslaget kr 1,42 mrd.

Vedtak: Saken tas til orientering.

Status nyanlegg pr. 30.06.2018

Sak

2018/21.2 Tom Henning Slethei ba om at driftsbudsjettet for sorteringsanlegget blir lagt fram for styret.

Slethei stilte også spørsmål om hvilken rentestrategi vi bør velge som følge av IVARs store lånegjeld knyttet til de store investeringsprosjektene økonomiplanen legger opp til. Administrasjonen legger i neste styremøtet opp til diskusjon om finansstrategi med utgangspunkt i IVARs finansreglement.

Vedtak: Styret tar Status nyanlegg pr. 30.06.2018 til orientering

Eventuelt

Sak

2018/22

Styret diskuterte strategisamling for styret inkl. vararepresentanter 06.09.2018

Strategisamlingen bestod av omvisning på Avfallssorteringsanlegget på Forus og anlegget for forbehandling av matavfall på Grødalaland,

Videre var det orientering om NES (Norwegian Energy Solutions) – Hydrogen, varme og CO2 produksjon fra Biogass. IVAR sin rolle. EU-søknad. Industrisamarbeid Rogaland; Equinor, Shell, Agri-E, Protech, FkRA, Validé, Landbruket med flere. Følgende innledere orienterte: Egil Aanestad, NES, Egil Vigdel, Agri-E og Martin Sigmundstad, Validé.

Innspill til strategisamlingen:

- Omvisning på anleggene for elever/innbyggere og andre er positivt, men kostnadene til denne aktiviteten må vurderes å bli viderefakturert for deler av besøksgruppene.
- Deltakelse i miljøprosjekter som NES går inn under IVARs målsetting om å være en aktiv deltaker i regionalutvikling. Styret er positiv til dette, men IVARs posisjon i prosjektet må avklares for å sikre oppsider og klargjøre risikoer

Søkkand om uttak av drikkevann

Kjell Øyvind Pedersen orienterte om at NVE har gitt IVAR løyve til å ta ut drikkevann fra Birkalandsvatnet. Styret ga administrasjonen fullmakt til å diskutere videre betingelser og praktisk arbeid for å oppnå godt samarbeid og smidige løsninger med Bjerkreim kommune.

Stanley Wirak

Sissel Knutsen Hegdal

Leif Arne Moi Nilsen

Tom Henning Slethei

Merete Elin Kvia

Eline Nilsen Furre

Ståle Ingvartsen

Saksframlegg

Byttebu - driftsmodell

Saksbehandler: Audun Roalkvam
Arkivsak nr: 18/57

Utvalg	Tidspunkt	Saksnummer
Styret IVAR IKS	05.10.2018 08:00	2018/25

Vedlegg:

notat Kluge avvisning av personer
avfallsplan ombruk

Saksutredning:

I sak om byttebu er det diskutert hvordan en best kan løse drift av dagens byttebu. Administrasjonen har hatt fokus på arbeidsmiljø, og en har også diskutert samfunnsansvar IVAR tar ved byttebua – gi de som trenger det tilgang på gratis varer. I tillegg har det vært fokus på dem som tjener penger på byttebua ved å ta ut varer og videreselge dem.

Fra begynnelsen var argumentet for å opprette byttebua delt – dels det miljømessige aspektet og dels å gi dem som trenger det tilgang på gjenstander de har bruk for. En kan selvsagt lage en byttebu som tar flere hensyn, men ulike hensyn vil påvirke hvordan en legger opp driften.

Byttebua har nå vokst så mye at det er fornuftig å diskutere hensikten med byttebua før en konkluderer med hvilke tiltak som bør implementeres. I saken ses drift av byttebua sammen med nasjonale miljømål og avfallsstrategier og dens plass i avfallsplanen vår.

Historikk styrebehandling

Styret behandlet sak i styremøte 08.02.2018 og fattet dette vedtaket:

Byttebu – betalingsordning

Sak 2018/03

Styret diskuterte saken grundig. Det var enighet om at vi ikke kan ha forhold som er ubehagelige for kundene og som går ut over våre ansatte. Videre mente man at gratisprinsippet bør fortsette. Utvidet bruk av vekterselskap ble påpekt som et alternativ til innføring av betaling. Det må avklares om IVAR har anledning til å avvise besøkende som utviser uønsket adferd.

Vedtak: Administrasjonen bes om å etablere forsøksordning med utvidet bruk av vektere.

Styret fikk også en orientering på april-møtet, hvor en la til dette:

Styret ba om juridisk avklaring mht. eventuell avvisning av uønskede personer.

Saken ble også kommentert på juni-møtet:

Styremedlem Leif Arne Moi Nilsen kommenterte sak 2018/11 Eventuelt angående vaktordning for byttebua på Forus, og gav uttrykk for bekymring for de ansatte og at det forventes videre oppfølging. Kjell Øyvind Pedersen orienterte om at administrasjonen vil komme tilbake med ny sak til styret etter ferien.

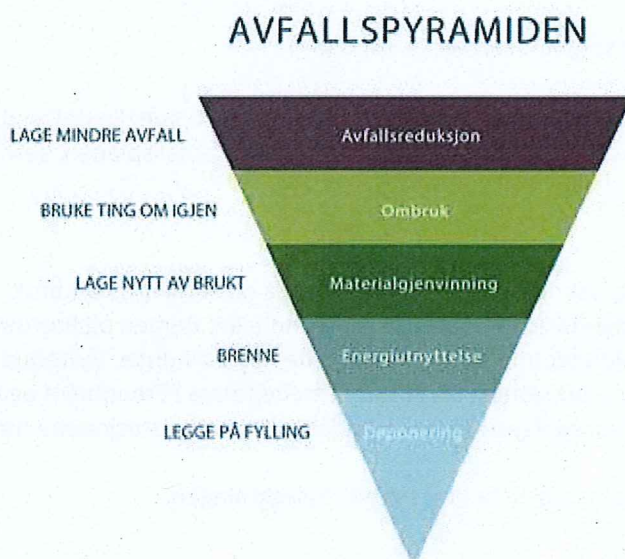
IVARs avfallsplan

Avfallsreduksjon er omtalt i avfallsplanen vår :

Fokusområde 4: Avfallsreduksjon- Bruk tingene lengre og bedre!

Ombruk er plassert nest øverst i den såkalte avfallspyramiden:

Avfallspyramiden

Avfallsplanens del om ombruk ligger som vedlegg i saken.

I praksis kan ikke myndigheter eller IVAR legge seg opp i folks konsumvarer, men byttebua er det beste tiltaket IVAR har for å sikre ombruk av varer. Planen omhandler en rekke tiltak for å øke omsetningen i byttebua.

I planen er målet med byttebua knyttet direkte opp til avfallspyramiden, som også er nedfelt i den nasjonale avfallsstrategien.

Oversikt byttebuer i distriktet

IVAR har nå byttebuer på Forus og Sele, samt at vi drifter byttebu på Kvitsøy og på alle RYMI sine gjenvinningsstasjoner (Strand, Finnøy, Hjelmeland, Forsand og Suldal).

Vi har målt omsetningen på Forus til å være ca 700 tonn i året – eller ca 2,3 tonn pr dag – som igjen tilsvarer en mengde på ca 45 store sofaer/salonger daglig -en anelig mengde. I tillegg omsettes ca 70 tonn elektriske produkter og 170.000 bøker. Det er målt ca 180.000 besøkende – mer enn på selve

gjenvinningsstasjonen. Vi har ikke målinger fra de andre stasjonene, men i forhold til total avfallsmengde kommer ca 80 % av ombruksgjenstander inn på Forus. I praksis antar man at det er enda større andel siden Forus har best tilrettelegging med mannskap og mottak.

Når en snakker om driftsforsyrrelser gjelder det kun Forus. De andre byttebuene fungerer hovedsaklig bra, med lite tilsyn. De krever bare noe opprydding av og til.

Varestrøm

Tanken fra administrasjonen sin side var at byttebua skulle være et tilbud for de varene som kan være oppmot gode nok for Fretex og andre gjenbruksbutikker, og uansett for gode til å kastes. Man antar at ca 10% av varene som kommer inn er av en slik art at de er svært lett omsettbare ved salg. Disse har en anslått verdi på +/- kr. 10 millioner, dersom de selges med en symbolsk pris. 40 % av gjenstandene (i vekt) er småvarer, mens ca 60 % er møbler.

En måte å fremstille varestrømmer er:

- Salgbare gjenstander – hele gjenstander som kan omsettes i løpet av relativt kort tid (elektriske artikler, sportsutstyr, pyntegjenstander, finere møbler mm)
- Ting som må gis bort – hele gjenstander som kan selges, men som har lang omsetningstid (de fleste møbler vi tar inn)
- Ting som kan repareres – ting som lett kan settes i stand

I praksis må vi kaste noe varer, da det ikke er plass nok til å lagre alle møblene. En del av disse varene kan ha verdi i andre land, og eksport av varer er et av tiltakene omtalt i avfallsplanen, selv om en til nå ikke har en løsning for dette.

Byttebua på Forus skiller seg ut

Byttebua på Forus er i en særstilling i landet, spesielt med tanke på omsetning til ombruk. Den ligger ved en av landets største gjenvinningsstasjoner – bare Oslo, Trondheim, Bergen og Bærum har tilsvarende stasjoner, og IVARs stasjon tar imot mer avfall enn de fleste av disse. Byttebua er en av de eldste i landet, og har 5 ganger større omsetning til ombruk enn byttebua i Trondheim og dobbelt så mye som ombruksløsningen til Innherred Renovasjon i Trøndelag. De andre stasjonene har ikke målt mengder i samme grad som vi har.

Når en ser på utfordringene til byttebu må en ta dette med i betraktningen.

Samfunnsansvar

Tanken rundt å ha en byttebu der alle varene er gratis er i utgangspunktet god.

Da har en et tilbud til studenter, aleneforsørgere, pensjonister og andre som ikke har for mye å rutte med i hverdagen.

Utfordringen er at når varene er gratis så får ikke nevnte grupper gleden av disse varene.

- Studentene har ikke mulighet til å oppholde seg på Byttebuå på dagtid når varene blir sett ut i hyllene. De er på skolen.
- De fleste aleneforsørgerne har heller ikke mulighet til å oppholde seg der på dagtid. Mange av disse jobber.
- En skal ikke forvente at pensjonistene vil ta opp «kampen» om å komme først i køen for å finne seg en vare.
- Andre: De aller fleste har i dag jobb og har ikke mulighet til å stå i kø på byttebuå på dagtid. Mange vegrer seg nok også for å måtte «ta kampen» med å få tak i varer.

Hva er så fordelene ved å «symbolsk» ta betalt for varene:

Varene på byttebuå vil aldri bli solgt iht. markedspris. Her er det snakk om å ta en «symbolsk» pris for varene. For eksempel vil en kunne dele varene inn i 3 priskategorier:

- 5 kroner for glass, kopper, asjetter, små pyntegjenstander osv.
- 10 kroner for større pyntegjenstander, små bilder, skistaver, akebrett osv.
- 50 kroner for slalåmski, sykler, antikke møbler osv.

Prising av varene gjør at kundene må ta stilling til om dette er noe de ønsker/trenger. Kundene vil ikke ta varene like ukritisk som i dag.

Dette vil føre til at vareutvalget blir større og at varene får lengre oppholdstid i hyllene.

Dette fører igjen til at studenter, aleneforsørgere, pensjonister og andre kan ta turen på byttebuå på ettermiddager og i helgene, og faktisk finne et godt utvalg av aktuelle varer til en svært rimelig pris. Kundene vil føle at de «får mye for pengene». Kundene blir fornøyde og de som har levert inn varen kan med visshet vite at den havner hos folk som virkelig trenger den.

Bra for den som leverer inn, bra for kunden, bra for miljøet og gladelig for IVAR 😊

Denne modellen benyttes med suksess hos Avfall Sør, Kristiansand.

Avvisning av personer

Firmaet Kluge har laget en juridisk betraktning på hvilke frihetsgrader vi har ved drift av byttebuå (se vedlegg), og da særskilt i spørsmålet om hvorvidt en kan vise bort folk. I følge Kluge kan en bare vise bort folk i helt spesielle tilfeller så lenge det snakkes om lovpålagte tjenester. I vårt tilfelle vil dette gjelde gjenvinningsstasjonen. Kluge argumenterer for at byttebuå ikke er en lovpålagt tjeneste, og vi kan således der vise bort folk, under visse forutsetninger (en skal unngå diskriminering mm).

Kluge skriver også at vektere fysisk ikke kan vise bort folk som nekter å etterkomme påbud om å fjerne seg fra stedet. Dette kan kun politiet gjøre.

Vekterfirmaet som i dag arbeider på byttebuå skriver dette:

- Å utestenge personer som videreselger er vanskelig å gjennomføre i praksis – vil kreve bl.a. register over kunder (problem i forhold til personlovgivning)
- Kostbar ordning
- Anbefaler å fokusere på personer som lager utrivelig stemning for ansatte og besøkende

Arbeidsmiljø

Ansatte i byttebuå har opplevd truende og ubehagelige kunder siden oppstart av ny byttebu mai 2016. Flere kunder har vist en truende adferd og lite respekt for ansatte og regler i byttebuå.

Det er ofte i situasjoner der de ansatte skal trille ut varer til utleveringshallen at kundene må snakkes til mht. tidsbruk eller dårlig oppførsel. Det er flere av de ansatte som gruer seg til å gå på jobb, til tross for bruk av vektere.

For å løse denne situasjonen og i vareta de ansatte, må en se på modellen for drift av byttebuå.

Det at varene er gratis, utløser en situasjonsbetinget atferd, som oftest er veldig negativ. Ordet «gratis» trigger mennesker.

Bruk av vektere har bedret situasjonen. Dette gjelder særlig når en har fast vekter hele tiden. Nå synes både firmaet som leier ut vektere og administrasjonen at dette er kostbart i forhold til nytteverdien, og en har prøvd ut en løsning der vekterne kommer ved åpning av byttebuå. De kommer også innom i løpet av dagen og kommer med en gang ved tilkalling. Dette fungerte mindre tilfredstillende i starten. Det har bedret seg noe over tid, men har ikke løst problemet med utrygghet og mistrivsel.

De ansatte mener at hovedproblemet er at ting er gratis, som fører til oppførselen nevnt over. De ønsker heller ikke en situasjon der vektere skal vise bort mange folk, som også vil føre til dårlig stemning.

Definisjon på vold og trusler:

Vold og trusler er alle fysiske og verbale angrep på en arbeidstaker som innebærer en trussel mot deres sikkerhet, helse eller velvære.

Arbeidstilsynets definisjon omfatter alle typer vold og trusler som kan knyttes til jobben, enten det skjer på eller utenfor arbeidsplassen og arbeidstiden, skriftlig eller muntlig, ansikt-til- ansikt eller via sosiale medier.

Ulike typer vold og trusler kan være fysisk vold, psykisk vold, seksuell vold og latent vold. **Latent vold** handler om redselen for at en potensiell vold- eller trusselsituasjon kan oppstå.

Hva skjer med oss mennesker når vi kan ta noe gratis:

- Vi tar for oss mer enn vi trenger.
- Vi mister kontroll, og respekten for andre minsker
- Tankegangen forstyrres
- Vi kan bli sinte, og sinte mennesker undervurderer risiko
- Vi tar ting personlig
- Vold og trusler mot ansatte

Hva gjør dette med våre ansatte:

- Opplevelse av urettferdighet når noen «tar» alt
- Trusler fra kunder
- Ydmykelse og gjort til latter
- De blir ikke forstått
- Opplevelse av å ikke mestre hverdagen
- Fysiologiske endringer: hjertebank, høyt blodtrykk, muskelspenninger etc.

Dette påvirker de ansattes arbeidsmiljø negativt.

IVAR kan ikke påvirke kundenes personlighet, men vi kan påvirke situasjonen/konteksten.

Saken er behandlet av arbeidsmiljøutvalget, i møte 25.05.2018:

Sak 2018/08 Orientering om arbeidsmiljø i byttebu, og bruk av vektere for å vise bort kunder som oppfører seg dårlig.

Vedtak: AMU ber avdeling gjenvinning ved ledelsen å utrede sak om forhold i byttebu, med fokus på arbeidsmiljø. AMU stiller spørsmål ved om det juridiske ved å bruke vektere til å utpeke besøkende som antas å kunne ta med seg varer for videresalg.

AMU anser betalingsløsning for å være et godt alternativ for drift av byttebu for å ta vare på de ansattes arbeidsmiljø.

Omdømme

Grunnen for at en bygde Byttebuå på Forus gjenvinningsstasjon var at vi så at mange kastet fullt brukbare gjenstander.

Byttebuå skulle føre til at brukerne av gjenvinningsstasjonen kunne sette i fra seg brukbare gjenstander, slik at andre kunne få glede av dem.

Det finnes nesten ikke bedre eksempel på hvordan gjenbruk fungerer. Dette er bra for IVAR sitt omdømme.

Ting med dagens ordning som kan svekke IVAR sitt omdømme?

- De som står først i køen tar «alt». Noe som gjør at det kun er et fåtall personer som får tak i varene. Slik er det hver dag. Dette gjør at de som i en periode besøker Byttebuå ser at det ikke er noen varer å få tak i ikke kommer tilbake.
- Gratisprinsippet gir varer lite verdi, også i overført betydning, og det bidrar ikke til å heve status for ombruk av gjenstander.
- Vektore som må passe på at ansatte (og kunder) ikke blir dyttet eller får trusler mot seg. Dette er svært uvanlig i norske butikker.
- Innlegg på sosiale medier (bla. Facebook) der kunder har opplevd uønska hendelser som er så spesielle og negative at de ønsker å dele dette med venner og familie. Disse sprer seg fort.
- Oppslag i media om uønska hendelser og spørsmål rundt ordningen.
- Ukultur blant folk som henter ut gjenstander. Bla. skubbing og trusler mot andre kunder.
 - Lite positivt snakk fra ansatte i IVAR om Byttebuå.

Ulike driftsformer

Administrasjonen har vært i kontakt med en rekke andre avfallsselskap og sett på alternativer.

Alternative varianter av dette:

- Begrense tilgang til byttebu (som IVAR)
- Øke prising – i praksis butikk/gjenbruksbutikk – hvor kunden setter fra seg gjenstander og disse blir solgt som en annen gjenbruksbutikk. Enkelte har også verksted for å kontrollere varer, evt en liten plass for gratis gjenstander.
- Begrense/ stoppe varetilgang - kun innlevering av varer og avtale med en eller flere organisasjoner som tar ut varer.

En ny variant er nå startet opp i Eskiltuna, Sverige, hvor det lokale avfallsselskapet har startet eget handlesenter for flere gjenbruksbutikker. Her betaler butikkene leie, men får varer fra bruktmottak på de lokale gjenvinningsstasjonene. Her har en ca 150.000 innbyggere, og handlesenteret er på ca 5.000 m2. Til sammenlikning er byttebu på Forus på ca 400 m2.

Enkelte steder i utlandet er byttebu også kombinert med Fixotek/ Repair cafe, hvor innbyggerne kan få hjelp til å fikse ødelagte gjenstander.

Av de store selskapene har BIR (Bergen) tilsvarende ordning som oss – byttebu eller gratisbutikk. I Oslo har en samme ordning som oss på de små stasjonene (minigjenbruksstasjoner – for nærområder), mens de på de store stasjonene kun tillater at en leverer gjenstander, mens kun Fretex eller andre organisasjoner kan ta ut varer. I Trondheim kombineres dette: en kan velge mellom å levere fra seg varer til en organisasjon eller til selskapets egen byttebu, på omtrent samme sted. Trondheim rapporterer for øvrig om uttak av ca 500 kg varer pr dag – en femtedel av oss.

Erfaringer

Butikkdrift:

- fordeler: gir inntekter – i mange tilfeller nok til å finansiere både nedbetaling av bygg og

driften. Butikk gir en god arena for arbeidstrening. Godt omdømme.

- Ulemper: fokuset blir lett kun på økonomi – på bekostning av miljø. Dvs en tar kun inn de varene en lett kan selge, mens resten kastes / går rett videre til gjenvinningsstasjonen. Tall fra en slik butikk viser at ca 10 % blir solgt mens 90 % kastes.

En kan legge til at mange som driver med butikk fremhever at ingenting er gratis.

Innlevering av varer til en organisasjon (ingen utleveringshall/butikk):

- Fordel: enkelt og lite arbeidskrevende - så lenge den organisasjonen som mottar gjenstandene også står for rydding mm

Ulemper: som butikk - fokuset blir lett kun på økonomi – på bekostning av miljø. Dvs en tar kun inn de varene en lett kan selge, mens resten kastes / går rett videre til gjenvinningsstasjonen.

Vektene

- Fordel: gir noe roligere forhold i lokalet
- Ulempe: kostnader, omdømme

Dagens byttebu (med maks oppholdstid 20 minutter)

- Fordel – enkelt regelverk (kunder kan maks oppholde seg i byttebua 20 minutter pr dag)
- Ulempe: vanskelig å håndheve den såkalte «20-minutters regelen» i praksis, tung jobb for de ansatte og kunder prøver på ulikt vis å omgå regelen

Butikkløsning med symbolske priser og gratisdel:

Butikkløsning med symbolske priser og gratisdel er best totalt sett. Dette ivaretar arbeidsmiljø og omsetning til ombruk/miljøhensyn. I tillegg får man inntekter ved salg.

Byttebu med forbud mot videresalg vil være en veldig dyr ordning hvor konfliktnivået vil gå ut over arbeidsmiljø.

Administrasjonens vurdering

Mål for byttebua

Administrasjonen ønsker å opprettholde fokus på Byttebua sin viktige rolle for ombruk av varer. Dette er i henhold til nasjonale miljømål og avfallsstrategi og står nedfelt i avfallsplanen og bør være Byttebua sin viktigste funksjon. Byttebua har nå vært i drift i over ti år, og er sannsynligvis den ombrukshallen i Norge med størst omsetning av varer målt i volum/vekt. Dette må en ta vare på uansett driftsform.

Byttebua anses også å være en del av IVARs samfunnsansvar. Vi foreslår et en også bør legge til rette for arbeidsmarkesdiltak. Dette kan være i drift av byttebua eller reperasjon av varer. I tillegg skal byttebua være et rimelig alternativ for folk, med en egen avdeling for gratis varer. En ser ikke at dette er til hinder for at det også opprettes en butikkdelt for de fineste varene som utgjør rundt 10% av omsetningen.

Avvisning av kunder

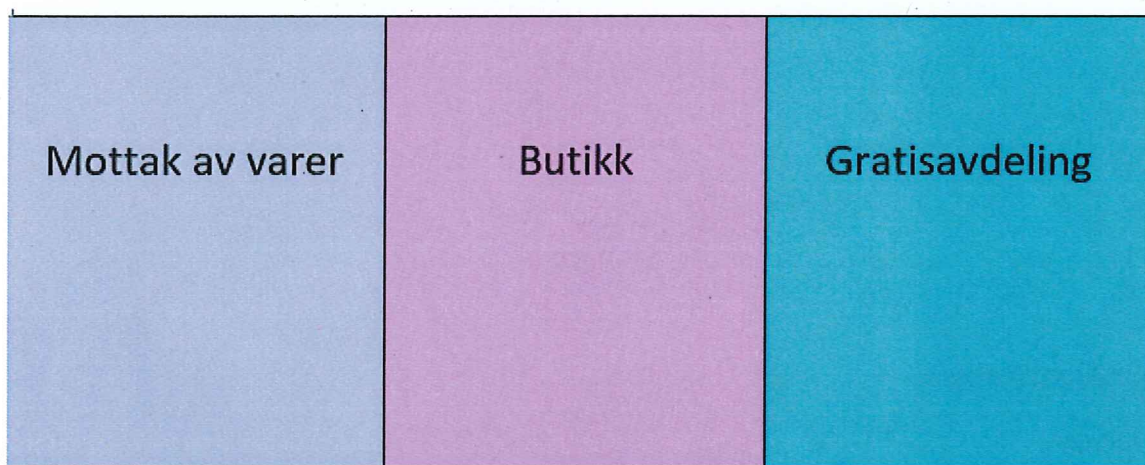
Administrasjonen er av den oppfatning at en ikke bør gå inn på en ordning hvor en avviser kunder,

selv om det er teoretisk mulig å gjøre dette. Som vokterfirmaet skriver over så vil det være vanskelig å gjennomføre dette i praksis. Det vil kreve oversikt over de som er ofte er i byttebua (som igjen vil komme i konflikt med personvernlovgivning mm) og en vil aldri klare å få oversikt over dem som evt tar varer ut av landet.

Det er også en høy risiko for å bli anklaget for diskriminering – mange (men absolutt ikke alle) av gjengarne er av ikke etnisk-norsk opprinnelse. IVAR er et offentlig selskap, og selv om advokat skriver at byttebua formelt sett ikke er et lovpålagt tilbud kan dette være vanskelig å kommunisere uttad. Det er i tillegg på tvers av det de ansatte ønsker, og hovedsaken her er å bedre forholdene for de ansatte og ønskede kunder.

Utforming av byttebu

Administrasjonen foreslår en kombinasjon av butikkdel og gratisavdeling.

Butikk

10 % av varene vil gå via butikk - dette må selvsagt prøves i praksis, men erfaringer fra andre butikker på gjenvinningsstasjoner tilsvarer at ca 10 % av varene er lett omsettelige.

Gir arbeidstrening innen butikkdrift

Bedre arbeidsmiljø

Inntekter og lavere renovasjonsgebyr til husholdningene, eventuelt finansiering av andre miljøprosjekt innen ombruk.

Oppkjøpere vil bruke mindre tid i byttebua når gratis lett omsettelige varer forsvinner

Omdømme til IVAR bedres

Triveligere Byttebu

Gratisavdeling

Ca 90% av tonnasje vil gå via gratisavdelingen

Ivaretar mer ombruk og avfallsreduksjon og lavere klimaavtrykk og ressursbruk

Som nevnt tidligere i saken står IVARs byttebu i en særstilling når det gjelder omsetning av varer, og det er nå mer besøk til byttebua enn til gjenvinningsstasjonen. Mange legger åpenbart turen inn kun for å se etter ting en trenger (eller har lyst på). En må derfor teste alle endringer i drift ut over en periode, f. eks 6-12 måneder. Vi har ikke for god plass til rådighet, og en må finne en god balanse mellom hvilke varer som kan selges raskt og hvilke en må gi bort. Prisene må uansett settes veldig lavt, slik at alle innbyggere i regionen vil ha anledning til å skaffe seg det de trenger.

Så må en følge med på om dette gir ønsket effekt.

Administrasjonen anbefaler en prøveordning med en blanding av butikkdrift og gratis avdeling

grunnet arbeidsmiljø, økonomi og omdømme – Alternativ 1 i forslag til vedtak.

Administrasjonen har oppfattet styrets ønske om gratis byttebu og om nødvendig med bruk av vektere. Det er laget et forslag (alternativ 2) som innebærer vektere kan vise bort de som tjener penger på videresalg. Forslaget inneholder eget punkt om økonomi, da forslaget innebærer økte kostnader. Administrasjonen ser for seg at ordningen med vektere må vedvare over flere år. Punktet om arbeidstrening er strøket fra alternativ to da en ser at denne driftsformen er mindre egnet for arbeidstrening.

Forslag til vedtak:

Alternativ 1

Styret i IVAR vedtar følgende som mål for Byttebua:

Byttebua skal være IVARs viktigste redskap for å oppnå ombruk av varer og avfallsreduksjon – jamfør Norges nasjonale målsetninger og avfallstrategi.

Byttebua skal bidra til et godt omdømme for IVAR.

Samfunnsansvar – IVAR har som mål at byttebu skal ha en tilleggsfunksjon som arbeidstrening for dem som trenger det.

Driftsmodellen baseres som et prøveprosjekt på en gratisdel og symbolsk prising av lett omsettelige verdivarer.

Alternativ 2

Styret i IVAR vedtar følgende som mål for Byttebua:

Byttebua skal være IVARs viktigste redskap for å oppnå ombruk av varer og avfallsreduksjon – jamfør Norges nasjonale målsetninger og avfallstrategi.

Byttebua skal bidra til et godt omdømme for IVAR.

Det er ikke ønskelig at noen skal tjene penger på videresalg av varer fra byttebua.

Styret bevilger en årlig driftssum på 2,5 mill kr til vektere til byttebua på Forus.

Med hilsen

Kjell Øyvind Pedersen

Audun Roalkvam

Til: IVAR IKS v/Audun Roalkvam
Fra: Trond Selvikvåg
Ansvarlig advokat: Trond Selvikvåg
Vår ref.: 301692-124\2008602\v1\trse
Dato: Stavanger, 28. mai 2018

SAKEN GJELDER: Avvisning av personer

1 Innledning

IVAR IKS (IVAR) driver den såkalte «Byttebuå» fra gjenvinningsstasjonen på Forus. Byttebuå er et sted der man kan levere inn kasserte gjenstander som andre kan ha bruk for. Både innlevering og utlevering har så langt vært gratis. IVAR har sett på mulighetene for å endre dagens byttebu til en ordning i retning av det Fretex driver.

Med dagens ordning har det vært et problem at et fåtall personer tar med seg mesteparten av varene som leveres inn, og selger disse videre og slik sett gjør forretning på ordningen. Denne virksomheten anses ikke å være i overensstemmelse med det som var formålet. Byttebuå skulle være en ordning der sluttbruker gratis eller rimelig kan skaffe seg gjenstander vedkommende har bruk for. I den forbindelse ønsker IVAR å se mulighetene for vise bort personer som viser uønsket adferd og personer en antar (eller vet) tjener penger på gjenstander som tas ut av Byttebuå.

2 Avvisning av personer en antar tjener penger på Byttebuå

Det å handle i en forretning er i utgangspunktet det samme som å inngå en avtale om kjøp og salg. Butikkeier tilbyr vanligvis sine ting til allmenheten eller til en bestemt gruppe personer (f.eks. grossister som bare selger til detaljistledet o.s.v.), og kjøper aksepterer handel ved å gå i kassen og betale. Det samme må gjelde for den virksomheten som Byttebuå har i dag selv om det har vært gratis. IVAR tilbyr kasserte gjenstander til personer som har bruk for disse og handel sluttes ved at publikum selv henter gjenstandene i buå. Så langt har IVAR ønsket å være en «bytteformidler». Når dette konseptet nå endres vil virksomheten nærme seg mer en ordinær forretning.

Som utgangspunkt eksisterer det full avtalefrihet for den som driver en butikk som retter sin virksomhet mot allmenheten. Dog med den reservasjon at det å nekte personer å handle i virksomheten ikke er begrunnet i en lov som setter forbud mot diskriminering. Slike regler om forbud mot diskriminering har vi både når det gjelder forskjellsbehandling ut fra kjønn, etnisitet, religion og så videre. Jeg forutsetter som selvsagt at ingen av disse lovene kan komme til anvendelse på de begrensninger som IVAR ønsker å gjøre i Byttebuå.

Kontraktsfrihetsprinsippet har en positiv side: IVAR/Byttebuå kan inngå avtale med dem de ønsker, og en negativ side: IVAR/Byttebuå kan nekte å inngå avtale med kunder de ikke ønsker å handle med. Men dette er bare et utgangspunkt. I noen tilfelle foreligger det kontraheringsplikt. Særlig gjelder dette virksomheter som har en eller annen form for monopolsituasjon eller driver sin virksomhet i

kraft av en eller annen konsesjon. For den delen av IVAR sin virksomhet som er lovpålagt, f.eks. levering av vann og avfallstjenester vil kontraheringsplikten for IVAR gå langt og det vil bare være i helt spesielle tilfeller IVAR kan nekte kontrahering. Den delen av IVAR sin virksomhet som vi her snakker om er imidlertid ikke av en slik art. Byttebuå er en konsekvens av avfallstjenestene som IVAR tilbyr, men ikke lovpålagt på samme måten. IVAR kunne når som helst velge å avvike tjenesten om en ønsket det.

Det har vært diskutert i juridisk teori om det eksisterer et ulovfestet prinsipp om kontraheringsplikt for virksomheter som tilbyr sine varer og tjenester til allmenheten. Konklusjonen på denne diskusjonen er etter mitt syn er at noe slikt ikke finnes, men at det kan være usikkert om det gjelder et saklighetskrav for å nekte å handle med en kunde. For IVAR som antakelig har en kontraheringsplikt på store deler av sin virksomhet, kan det kanskje være ekstra grunn til å statuere et saklighetskrav i tilfelle IVAR ønsker å avvise kunder de har mistanke om først og fremst handler for å tjene penger på videresalg av gjenstandene.

Om det eksisterer et slikt saklighetskrav for IVAR/Byttebuå eller ikke er antakelig svært usikkert, men det har etter min mening liten hensikt å diskutere dette nærmere. Det skal i alle tilfelle slik jeg ser det svært lite til for å oppfylle dette saklighetskravet, og for IVAR er dette etter min mening oppfylt. IVAR må kunne nekte å handle med denne type kunder og vise dem bort så lenge dette er saklig begrunnet i virksomhetens formål. Et forbud mot å selge til personer som i første rekke kjøper (eller henter) gjenstander i Byttebuå for å tjene penger på videresalg, vil slik jeg ser det være saklig begrunnet i virksomhetens formål.

3 Avvisning av personer med uønsket adferd

Det neste spørsmålet er i hvilken grad IVAR kan vise bort personer som viser uønsket adferd på forretningsstedet/i Byttebuå. Jeg ser her bort fra tilfelle som rammes av straffeloven §186 om diskriminering, og legger til grunn at det gjelder personer som på en eller annen måte klart tilkjennevir at de bryter med det som var formålet med Byttebuå, f.eks. ved å ta langvarig opphold i eller rundt forretningsstedet for å sikre seg gjenstander som kommer inn til buå.

Så lenge IVAR kan nekte å handle med den type kunder vi her snakker om (jfr. ovenfor under punkt 2), må IVAR også kunne nekte dem f.eks. å ta opphold på forretningsstedet for derigjennom å gjennomføre handlinger som bryter med forretningsformålet. Retten til å vise bort personer kan ses som et utslag av den private eiendoms og selvbestemmelsesrett. Man kan i utgangspunktet selv bestemme over sin egen eiendom, og hvem man vil gi tilgang til denne. Personer som IVAR/Byttebuå kan nekte å handle med må de også ha rett til å vise bort.

Etter mitt syn er det på denne bakgrunn adgang for IVAR å vise bort personer som viser uønsket adferd så lenge dette er begrunnet i virksomhetens formål.

4 Bruk av makt

IVAR ønsker å bruke vektere som skal hjelpe til med å gjennomføre de regler eller den praksis IVAR ønsker skal gjelde ved handel i Byttebuå. Et spørsmål som naturlig melder seg i denne forbindelse er bruk av makt. Det som typisk vil være spørsmål her er hva vekterne kan bruke av midler dersom det er noen som ikke etterkommer et påbud om å fjerne seg fra området.

Utgangspunktet fremgår av vaktvirksomhetsloven § 12: «Den som utfører vakttjeneste, har ingen adgang til bruk av fysisk makt utover den enhver har adgang til, jf. straffeloven § 18 og straffeprosessloven § 176 første ledd, jf. § 170 a». Disse bestemmelsene tillater nødverge og pågripelse av personer som blir tatt f.eks. i butikktveri (men bare inntil politiet kommer og kan

overta). Det betyr at en vokter ikke fysisk kan fjerne en person som nekter å etterkomme påbud om å forlate butikken eller eiendommen¹. Den delen av jobben er forbeholdt politiet.

5 Oppsummering

Som det fremgår ovenfor mener jeg at IVAR kan vise bort personer fra Byttebuå som viser uønsket adferd. De kan også nekte å handle med personer som en antar eller vet vil tjene penger på å ta ut eller kjøpe gjenstander fra Byttebuå. IVAR kan engasjere vektere til å opprettholde reglene for handel i butikken, men disse har ikke større eller mer omfattende rett til bruk av makt enn IVAR sine egne ansatte.

Det kan være fornuftig å utforme skriftlige regler for handel i Byttebuå som gjøres kjent ved oppslag eller lignende, og samtidig si noe der om hva som er konsekvensen om disse reglene ikke følges. Dermed har en tilkjennegitt at bortvisning eller det å nekte personer å ta ut/kjøpe varer fra Byttebuå er saklig begrunnet i virksomhetens formål (selv om dette etter all sannsynlighet ikke er noe vilkår).

Kluge Advokatfirma AS

Trond Selvikvåg
Advokat

4.4 Fokusområde 4: Avfallsreduksjon - Bruk tingene lengre og bedre!

Bakgrunn:

Det beste avfallspolitiske tiltaket er å unngå at avfall i det hele tatt oppstår. Avfallsreduksjon står øverst på hierarkiet som overordnet prinsipp innen avfallspolitikken. Avfallsreduksjon kan oppnås gjennom smartere produksjon, smartere og mer holdbare produkter, det å erstatte produkter med tjenester, men også gjennom bedre utnyttelse/lengre bruk av produktene. Forenklet sagt halveres avfallsmengden ved dobbelt så lang bruk av et produkt.

Mange brukbare ting – eller ødelagte ting som hadde vært enkle å reparere – havner i dag for tidlig i avfallet. Det norske velstandssamfunnet er kjennetegnet ved at mange varer byttes ut fordi de nåværende er gått av moten, fordi man har kjøpt inn noe man finner ut å ikke ha bruk for likevel, eller fordi de på en eller annen måte er blitt oppfattet som upraktiske. Innen matvaresektoren er det dessuten et faktum at folk kjøper mer enn de klarer å spise; mye mat blir deretter kastet - spiselig mat såvel som mat som har blitt liggende hjemme for lenge.

Avfallsmyndighetene kan til syvende og sist ikke legge seg opp i innbyggernes konsumvaner og bedrifters produksjons- og salgsmetoder. Innsatsen bør imidlertid kunne rettes mot det tidspunktet/den situasjonen der eieren av et produkt begynner å definere noe som avfall med den konsekvens at produktet skal kastes.

Mål:

Målformulering	Merknad
Økt ombruk av bruksgjenstander som folk er i ferd med å kvitte seg med.	Selv om det allerede er etablert en rekke fora og kanaler der folk flest kan selge eller gi bort brukbare ting (stikkord: Finn.no, Fretex, Byttebua), havner fortsatt mye brukbart som restavfall enten i avfallsdunken hjemme eller i containeren på gjenvinningsstasjonen.
Mer reparasjon av ting som ellers ville blitt kassert.	Mange anser reparasjon av ødelagte apparater etc. som dyrt og brytsomt, selv om tingene kunne blitt fikset. Men: Jo mere som faktisk repareres, dess mindre avfall oppstår.
Mindre matsvinn i husholdningene.	Matsvinn forekommer i alle ledd: produksjon, mellomlagring, transport, salg og tilberedning. I avfallsplansammenheng rettes fokus på siste ledd: husholdningen. Det er ti ganger mer klimaeffektivt å hindre at matavfallet oppstår, enn å lage biogass av samme mengde avfall.

Tiltak:

Tiltak	Merknad
<p>Ulike tiltak for å sikre enda større omsetning i byttebuer.</p> <p><i>Ansvar: IVAR og kommunene</i></p>	<p>Byttebua på Forus gjenvinningsstasjon vil i 2016 få et fast og større lokale. Innkjøringen til gjenvinningsstasjonen legges om slik at brukerne først kommer forbi Byttebua. Det bør gjøres enda mer reklame for ombruksstasjonen blant innbyggerne. Spekteret av gjenstander som aksepteres, bør vurderes utvidet, f.eks. med enkelte byggevarer. I kommuner med henteordning for grovavfall bør renovatørene være enda mer aktive når det gjelder å ta vare på ting som kan gå til byttebuer. Ytterligere lokale byttebuer utenom Forus og Sele bør vurderes.</p>
<p>Utredning: Eksport av brukvarer fra byttebuer som ellers ville gått til restavfallsbehandling.</p> <p><i>Ansvar: IVAR</i></p>	<p>Ting som blir liggende for lenge i byttebuene fordi ingen vil ha dem, kan likevel ha sin verdi. Spesielt i østeuropeiske land kan det være interesse for denne typen varer. Det bør vurderes om det er økonomisk forsvarlig og organisatorisk gjennomførbart å eksportere ukurante bruksgjenstander.</p>
<p>Ombruk av kasserte EE-produkter fra gjenvinningsstasjonene.</p> <p><i>Ansvar: IVAR</i></p>	<p>På gjenvinningsstasjonene leveres en rekke elektriske og elektroniske apparater som EE-avfall som ikke er ødelagte eller som er lett reparerbare. IVAR bør inngå samarbeidsavtale med eksterne bruktvarebedrifter som kan ha interesse av å ta vare på gamle hvitevarer etc., og gi dem anledning til å hente disse fra gjenvinningsstasjonen.</p>
<p>Støtte til etablering og drift av «Repair Café»</p> <p><i>Ansvar: kommunene</i></p>	<p>«Reparasjonskafeer» har de senere årene blitt til en internasjonal bevegelse. Bare i Nederland er det mer enn 150 av dem. Tanken er at privatpersoner/hobbymekkerne tilbyr gratis eller svært billige reparasjoner av all slags gjenstander i en heller uformell setting. Dette er like mye et nærmiljøtiltak som det er en måte å forlenge livet til produktene på.</p>
<p>Opplysningskampanje: Riktig innkjøp og trygg lagring av matvarer.</p> <p><i>Ansvar: IVAR og kommunene</i></p>	<p>Mye av maten går til spille fordi folk neglisjerer enkle regler for forbruksmengder og for riktig lagring. Spesielt til yngre mennesker bør det gis enkle, kortfattede tips om hvordan man kan gjøre smarte matvareinnkjøp og lagre næringsmidler på en slik måte at de holder seg ferske lengst mulig.</p>
<p>Kampanje: Snadder av restemat.</p> <p><i>Ansvar: IVAR og kommunene</i></p>	<p>På hjemmesiden til den folkelige engelske kampanjen «Love food – hate waste» finnes det bl.a. massevis av oppskrifter og tips om hva som kan lages av matrester. Innbyggerne i IVAR-regionen bør få formidlet enkle grep for god utnyttelse av matrester.</p>

Saksframlegg

Orienteringssaker

Saksbehandler: Jostein Karlsen
Arkivsak nr: 18/560

Utvalg	Tidspunkt	Saksnummer
Styret IVAR IKS	05.10.2018 08:00	2018/26

Underliggende saker:

Saksnummer	Tittel
2018/26.1	Rentestrategi
2018/26.2	Ny vannkilde

Saksutredning:

Forslag til vedtak:

Sakene tas til orientering

Med hilsen

Kjell Øyvind Pedersen

Jostein Karlsen

Saksframlegg

Rentestrategi

Saksbehandler: Jostein Karlsen
Arkivsak nr: 18/560

Utvalg	Tidspunkt	Saksnummer
Styret IVAR IKS	05.10.2018 08:00	2018/26.1

Saksutredning:

Det vil bli orientert i møtet.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Med hilsen

Kjell Øyvind Pedersen

Jostein Karlsen

Saksframlegg

Ny vannkilde

Saksbehandler: Jostein Karlsen
Arkivsak nr: 18/560

Utvalg	Tidspunkt	Saksnummer
Styret IVAR IKS	05.10.2018 08:00	2018/26.2

Saksutredning:

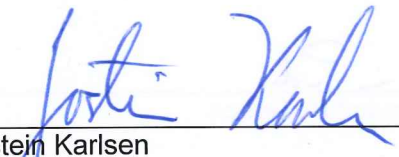
Det vil bli orientert om videre prosess etter NVE's godkjenning av bruk av Birkelandsvatnet som ny vannkilde.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Med hilsen

Kjell Øyvind Pedersen

Jostein Karlsen

Saksframlegg

Eventuelt

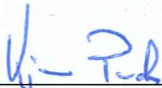
Saksbehandler: Jostein Karlsen
Arkivsak nr: 18/560

Utvalg	Tidspunkt	Saksnummer
Styret IVAR IKS	05.10.2018 08:00	2018/27

Saksutredning:

Forslag til vedtak:

Med hilsen

Kjell Øyvind Pedersen

Jostein Karlsen

